

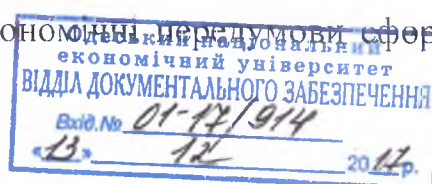
ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Капталана Сергія Михайловича на тему «Організаційно-економічне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність обраної теми дослідження

Україна здавна вважається європейською житницею, що обумовлюється природно-кліматичними та географічними властивостями нашої країни. На території України зосереджено біля 2,3 % світових сільськогосподарських земель з яких 44 % складають чорноземи. Однак відновлення вітчизняного агропромислового потенціалу почало відбуватись тільки протягом останніх кількох років. Динамічне зростання всіх основних економічних показників агропромислових підприємств України стало можливим завдяки значному притоку інвестицій, в тому числі іноземних, впровадженню новітніх технологій та збільшенню продуктивності праці, що призвело до кількократного збільшення урожайності за основними агрокультурами.

Однак таке зростання результатів діяльності було б неможливе без відповідного збільшення попиту на агропромислову продукцію. В умовах стагнації і навіть звуження внутрішнього ринку єдиним джерелом збільшення попиту на вітчизняну агропромислову продукцію є світові ринки. Зважаючи на високий рівень якості та відносно низький рівень виробничих витрат українські агропромислові формування мають значні переваги над конкурентами на зовнішніх ринках. Однак успішність діяльності вітчизняних агропромислових формувань на зовнішніх ринках не є гарантованою, оскільки залежить від того як організована зовнішньоекономічна діяльність та які економічні передумови сформовані

на конкретному підприємстві. Тобто результативність зовнішньоекономічної діяльності агропромислових формувань залежить від певних організаційно-економічних складових забезпечення управління, що і підтверджує актуальність обраної теми дисертаційного дослідження Капталана Сергія Михайловича. Висока актуальність дисертації підтверджується її зв'язком із тематикою наукових досліджень Одеського національного економічного університету, є частиною наукової теми «Теоретико-методичні та організаційні основи управління конкурентоспроможністю підприємств України» (номер державної реєстрації 0113U000655), а також наукової теми «Аналіз рівня організаційно-економічного забезпечення управління підприємствами олійно-жирової промисловості України» (номер державної реєстрації 0117U006786).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Як підтверджує аналіз змісту дисертаційної роботи, автореферату та авторських публікацій, наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження Капталана Сергія Михайловича є обґрунтованими. Список опрацьованих літературних та інформаційних джерел є широким і налічує близько 240 періоджерел, значна частина яких є сучасними науковими виданнями. В процесі емпіричного аналізу автор використав широку інформаційну базу, яка складається з офіційної статистичної інформації, відкритої звітності окремих агропромислових формувань, матеріалів з офіційних сайтів агропромислових формувань, та з інших джерел статистичної інформації.

Мета, об'єкт і предмет дослідження відповідають темі дисертації. Завдання роботи розкривають мету, яка полягає у поглибленні теоретичних і методичних положень, а також здійсненні аналізу резервів удосконалення організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань України, і знаходять своє

відображення в окремих розділах роботи, а їх вирішення відображено у висновках дослідження.

Формальний апарат дисертаційного дослідження Капталана Сергія Михайловича є структурно і логічно узгодженим. Зміст дисертації цілком відповідає темі, меті, завданням, структурно та логічно узгоджений, мета досягнута. Висновки роботи є цілком достовірними оскільки ґрунтуються на критичному аналізі сучасних наукових підходів, які набули подальшого розвитку та були удосконалені автором.

Рекомендації підтверджуються достатньою кількістю розрахунків, ілюструються статистичними, аналітичними й фактичними матеріалами. Практичні результати дисертації полягають у тому, що положення дисертації доведені до рівня методичних розробок та рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань, що підтверджується п'ятьма актами впровадження в діяльність агропромислових формувань, впровадженням в діяльність департаменту економічного розвитку Одеської обласної державної адміністрації, а також в навчальний процес Одеського національного економічного університету.

Результати дисертаційного дослідження Капталана Сергія Михайловича опубліковано у 16 наукових працях, у тому числі у 7 статтях у наукових фахових виданнях, 4 статтях у наукових періодичних виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз, 9 тезах доповідей за результатами роботи науково-практичних конференцій, що відбулись у містах Запоріжжя, Київ, Львів, Одеса, Тернопіль, Харків у період з 2015 по 2017 рр., що підтверджує їх широку наукову апробацію та достовірність отриманих висновків.

Дисертантом розкрито сутність та розвинуто теоретичні основи управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань, визначено види, фактори виникнення та вплив на агропромислові формування інтеграційних процесів, узагальнено підходи

до систематизації класифікаційних ознак агропромислових формувань та визначено їх організаційний вплив на результати діяльності агропромислових формувань, теоретично обґрунтовано складові організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань, розроблено методичні засади оцінки рівня організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю, проаналізовано сучасний рівень організаційно-економічного забезпечення та визначено резерви удосконалення організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань.

Результати дисертаційного дослідження отримано за допомогою широкого спектру наукових методів досліджень, таких як методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, абстрактно-логічного методу, методу узагальнення та класифікації, монографічного методу, методів економічного аналізу, багатовимірних статистичних методів та інших.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові результати, висновки й рекомендації автора відзначаються достовірністю та новизною, доповнюють, розвивають теорію управління підприємством і полягають в удосконаленні та подальшому розвитку теоретико-методичних аспектів організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань. До найбільш значних наукових результатів Капталана Сергія Михайловича можна віднести наступні.

В роботі удосконалено структурну будову складових організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю, яка базується на дуальному підході до розгляду їх сутності, виділяє статичні та динамічні, а також організаційні та економічні складові, що дає змогу

визначити показники-індикатори за кожною зі складових з метою здійснення оцінки їх інтегрального рівня (стор. 101-117).

Автором розроблено методичний інструментарій інтегральної оцінки рівня організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань, який включає систему показників-індикаторів рівня організаційних та економічних складових управління, враховує особливості агропромислового виробництва і дозволяє об'єктивно оцінити рівень організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю (стор. 139-140).

Удосконалено методичні підходи до визначення рівня вертикальної інтеграції агропромислових формувань, які враховують кількість галузевих складових вертикальної інтеграції, їх впливовість та спряженість між собою, що дає змогу здійснювати більш коректну оцінку рівня організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань (стор. 124-128).

В дослідженні набула подальшого розвитку систематизація видів агропромислових формувань за різними класифікаційними ознаками, яка, на відміну від існуючих, розподіляє агропромислові формування залежно від форми власності, територіального охоплення, галузевої приналежності, виду інтеграційних процесів, розміру, способу здійснення управління, ступеня юридичної самостійності суб'єктів, рівня економічної самостійності, організаційно-правової форми (стор. 77-79).

Запропоновано науково-методичні основи аналітичного забезпечення виявлення тенденцій розвитку агропромислового комплексу, які ґрунтуються на параметричній залежності розвитку агропромислового комплексу України від обсягів експорту, що дозволяє акцентувати увагу на організаційно-економічному забезпеченні управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань (стор. 93-94).

Обґрунтовано сутнісно-змістовне наповнення понятійного апарату управління підприємством завдяки уточненню поняття «організаційно-економічний механізм управління зовнішньоекономічною діяльністю», яке визначено як сукупність організаційно-економічних відносин, спрямованих на організацію взаємодії між вітчизняними та іноземними підприємствами, які пов'язані між собою процесами ресурсного забезпечення, виробництва і доведення до кінцевого споживача агропромислової продукції з метою реалізації певних економічних інтересів з урахуванням особливостей зовнішнього та внутрішнього середовища (стор. 47-50).

Набула подальшого розвитку формалізація процесу визначення резервів підвищення рівня організаційного та економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань, за допомогою використання стандартизованих відстаней від середньогалузевого рівня окремих показників-індикаторів, що, в разі практичного застосування, дає змогу обрати пріоритетні напрямки розвитку агропромислових формувань та обґрунтувати пропозиції щодо покращання рівня організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань (стор. 182-187).

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Результати дисертаційної роботи дають змогу поглибити теоретичні і методичні положення та проаналізувати резерви удосконалення організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань України, що обумовлює її значення для практичної діяльності.

Підтвердженням практичного значення результатів дисертаційного дослідження Капталана Сергія Михайловича є їх використання у діяльності підприємств, установ та органів державної влади. Зокрема, пропозиції автора було впроваджено в діяльність ТОВ «Хорсагро інвест» (акт

впровадження № 311 від 30.05.2017 р.), де було визначено резерви підвищення рівня організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю; ПрАТ «Фрідом Фарм Інтернешнл» (акт впровадження № 3/2017 від 20.06.2017 р.), де було використано систему показників-індикаторів рівня організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю та розраховано кількісний їх рівень; ТОВ «Вознесенський коньячний завод» (акт впровадження № 33/1 від 23.06.2017 р.), де було здійснено розрахунок рівня організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю, що дозволило виявити резерви його покращання; ПрАТ «Галіція дистилері» (акт впровадження № 29/3 від 03.07.2017 р.), де було виявлено резерви покращання управління зовнішньоекономічною діяльністю, що дало змогу обґрунтувати варіанти подальшої вертикальної інтеграції; ТОВ «Іскра ТМ» (акт впровадження № 202 від 04.09.2017 р.) – обґрунтовано напрями подальшої горизонтальної та вертикальної інтеграції підприємства.

Висновки та пропозиції наукового дослідження використовуються у діяльності Департаменту економічного розвитку Одеської обласної державної адміністрації (акт впровадження № 01.1-6/1457 від 08.09.2017 р.), а також у навчальному процесі Одеського національного економічного університету під час викладання дисциплін «Економіка підприємства», «Планування і контроль на підприємстві», «Математико-статистичні методи та моделі в управлінні підприємством», «Комерційна діяльність підприємств» (довідка № 01-17/1058 від 30.08.2017 р.).

Повнота викладу основних результатів

дисертації, висновків і пропозицій в опублікованих працях здобувача

Дисертаційна робота Капталана Сергія Михайловича структурована, логічно побудована, має відповідний формальний апарат. Наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими. Дисертація містить 19 рисунків, 28 таблиць в основному тексті та 6 додатків на 34 сторінках.

Опубліковані наукові праці відображають основний зміст дисертаційного дослідження. Результати дисертаційної роботи опубліковано у достатній кількості праць у відповідності до наявних вимог. Так, автору належить 16 наукових праць, в тому числі 7 статей у фахових виданнях, з яких 4 опубліковано у виданнях, які індексуються міжнародними наукометричними базами, 9 публікацій за матеріалами конференцій. З публікацій, які виконані спільно з іншими авторами, в дисертаційній роботі використано тільки ті наукові положення, які належать особисто дисертанту. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Автореферат дисертації повною мірою розкриває її зміст та структуру, основні наукові положення автореферату представлено у відповідності до матеріалів дисертації, елементи новизни, висновки та рекомендації охарактеризовано у повній мірі. Мова дисертації та автореферату чітка та грамотна, стиль – носить науковопереконливий характер.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

В цілому позитивно оцінюючи теоретичне та практичне значення дисертаційного дослідження Капталана Сергія Михайловича, слід відзначити, що воно містить деякі дискусійні положення, недоліки та зауваження:

1. В другому розділі дисертації автором розроблено методичне забезпечення оцінки рівня вертикальної інтеграції як складової організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань (дисертація, стор. 124-128; автореферат, стор. 8-9). При цьому в формулі 2.1 використовується показник «коефіцієнт впливовості i -ї галузевої складової для зовнішньоекономічної діяльності j -го агропромислових формувань». Викликає питання як розраховується цей показник і як він впливає на об'єктивність результатів розрахунку рівня вертикальної інтеграції агропромислових формувань.

2. В пункті 2.1 «Аналіз впливу зовнішньоекономічної діяльності на розвиток агропромислового виробництва в Україні» автором окреслено позитивні тенденції розвитку агропромислового виробництва в Україні і зроблено акцент на очікуваному зростанні у 2017 році частки АПК у ВВП України до 29 % та в експорті – до 50 %. Загалом, зроблено висновок про значні успіхи агропромислових формувань та їх вихід на лідируючі позиції в економіці України в останні роки (дисертація, стор. 83-94). Слід було б проаналізувати весь комплекс причин такого становища, в тому числі і вплив на структурні показники кризових явищ в інших галузях економіки України.

3. В пункті 2.2 «Складові організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства» на підставі запропонованої автором концепції дуальності сутності організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань було виокремлено динамічне й статичне його розуміння (дисертація, стор. 101-117; автореферат, стор. 8). Однак автором не встановлено прикладне значення отриманого теоретичного висновку. Не розмежовано сфери застосування організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю АПФ з динамічної й статичної точки зору.

4. В другому розділі дисертаційної роботи з метою здійснення оцінки рівня організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань, автором, запропоновано використовувати таксономічний аналіз, який дозволяє здійснити кількісну оцінку латентних ознак до яких відноситься організаційно-економічне забезпечення управління (дисертація, стор. 141-143; автореферат, стор. 9-10). Однак залишається не зрозумілим чому автор віддав перевагу таксономічному аналізу у порівнянні із іншими економіко-статистичними методами, наприклад, методом головних компонентів.

5. В третьому розділі дисертаційної роботи з метою здійснення кількісної оцінки рівня організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю автором було обрано 15 агропромислових формувань, які спеціалізуються на виробництві олійно-жирової продукції (дисертація, стор. 159-160). Залишаються незрозумілими причини відбору саме цих агропромислових формувань, не достатньо обґрунтованим є те, на скільки відібрані агропромислові формування можуть вважатись репрезентативними?

Проте, зазначені зауваження не зменшують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційне дослідження Капталана Сергія Михайловича на тему «Організаційно-економічне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань» є цілісним, завершеним, самостійно виконаним і логічно побудованим дослідженням, у якому автором вирішені конкретні наукові завдання, що полягають у поглибленні теоретичних і методичних положень, а також здійсненні аналізу резервів удосконалення організаційно-економічного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань України.

Основні положення роботи, які виносяться на захист, мають елементи наукової новизни та повною мірою відображені у публікаціях здобувача. Оформлення дисертації та автореферату відповідає вимогам інструктивних документів МОН України. Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами спостережень. Напрямок дисертаційного дослідження відповідає профілю спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Дисертаційна робота Капталана Сергія Михайловича на тему «Організаційно-економічне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю агропромислових формувань» за обсягом проведених досліджень, науковим рівнем, змістом і прикладним значенням відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами), а її автор – Капталан Сергій Михайлович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
Уманського національного університету
садівництва

Л.В. Клименко

Підпис
ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів Уманського НУС

04 жовтня 2017 р.

